

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Ändringshistorik

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2023-03-01	Upprättad	Martin Larsson	
2023-03-22	Redigerad	John Ringström	
2023-03-31	Redigering	Marcelle Johansson	kompletteringar

Restaureringsplan för Natura 2000-området Svensmarö SE0230261 inom projektet LIFE RestoRED

LIFE19 NAT/SE000172

Summary

This document provide a brief overview of the measures that will take place in the LIFE RestoRED project at the Natura 2000 site Svensmarö SE0230261. Location of different actions can be seen in the maps in the end of this document.

Om Projektet

Projektet LIFE RestoRED arbetar med att restaurera skötselkrävande naturtyper, mestadels betesmarker och slåtterängar. Arbetet utförs inom Natura 2000-områden under åren 2021 till 2027. Naturtyperna som restaureras finns med på den rödlista för naturtyper som EU

tagit fram. Arbetet som omfattas av den här restaureringsplanen utförs av Länsstyrelsen i Östergötland. Läs mer om projektet på webbplatsen www.liferestored.se

Uppgifter om området

Natura 2000-område: SE0230261 Svensmarö

Naturreservat: Svensmarö

Län: Östergötland

Kommun: Söderköping

Förvaltare/kontaktperson på Länsstyrelsen: Martin Larsson och John Ringström

Koordinater för restaureringsområde: WGS84 58,328465 16,777971

Viktiga kontaktpersoner/organisationer i Natura 2000-området:

Markägare:

Djurhållare:

Beskrivning av objektet

Svensmarö ligger i den östgötska innerskärgården. Natura 2000-området har samma utbredning som Svensmarö naturreservat. Huvudön präglas av bergiga partier med hållar av urberg omväxlande med sänkor där det finns djupare jordlager. Smärre mossar och kärr finns också, bl.a. en väl utvecklad skvattrammyr. Jordarten morän överlagrar urberget i varierande mäktighet. I sänkor och dalstråk dominerar finkorniga jordarter. Centralt på Svensmarö finns ett större slättområde med finkorniga jordarter.

Registerade fornlämningar saknas, det finns dock många spår efter det äldre odlingslandskapet, bl.a. små åkerlyckor varav de flesta ännu är synliga tack vare betesdriften.

Syftet med Natura 2000-området Svensmarö är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till samtliga ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet. Särskild prioritet i bevarandearbetet är strandängar vid östersjön (1630), hållmarkstorräng (8230), västlig taiga (9010) och trädklädda betesmarker (9070).

De prioriterade bevarandeåtgärderna i projektet på Svensmarö är röjning av igenväxning och fortsatt bete samt åtgärdande av tuvor på strandängarna vid behov. Projektet kommer också genomföra särskilda åtgärder som syftar till att gynna naturvärden knutet till gamla träd i kulturpräglade marker.

Syfte och mål med åtgärderna i projektet

I det här området ska naturtyperna 9070, 6270 och 8230 ges en stärkt ekologisk status genom att restaureringar genom röjning och frihuggning genomförs på 18,1 ha. Vid behov under projektperioden kommer tuvor som försvårar hävden fräsas inom de hävdade arealerna som idag utgörs av strandäng och annan öppen mark, maximalt på 4,4 ha.

Vid slutet av projektet ska statusen vara förbättrad inom de habitatklassade arealerna, se tabell nedan. Förutsättningarna för en god hävd och utveckling av värden knutet till ett hävdad landskap ska underlättas genom att stor areal kan ingå i ersättningssystem för betesdrift

och fungerande stängsel för att hålla ett bra betestryck säkerställt. Mängden död ved som är särskilt viktigt för den biologiska mångfalden kommer att öka i området genom åtgärderna. Även förutsättningarna för pollinatörer kommer gynnas genom den döda veden, röjningarna och hävden som kommer gynna floran och blommande buskar.

Allmänheten och sakägare ska ha fått kunskap om projektet genom skyltning och information på hemsida. Markägare och djurhållare ska ha fått ökad förståelse för värdena och hur de ska kunna bevaras genom att en fältträff där projektåtgärder och natur- och kulturvärden redovisas och lämplig hävdregim diskuteras. Allmänhetens möjlighet att röra sig i området trots nya stängslingar kommer att säkerställas genom att nya passager upprättas på tre platser.

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Naturtypskod	Natura 2000 naturtyp (namn)	Areal (ha)
Utvecklingsmark	Målnaturtyp Silikatgräsmark	0,7
1630	Strandängar vid Östersjön	3,7
6270	Silikatgräsmark	0,1
8230	Hällmarkstorräng	2,1
9070	Trädklädd betesmark	15,9

Åtgärder som är aktuella i Natura 2000-området Svensmarö SE0230261

Tabell 2 Planerad omfattning

Action	Namn	Längd (m)	Area (ha)	Antal
C1.1	Röjning och avverkning		18,1	
C1.2	Restaureringsbete		18,1	
C1.4	Tuvfräsning		4,4	
C2.1	Stängsling	1117		
C2.4	Stängselgenomgång			3
C3.4	Frihuggning			20
C3.5	Hamling			20
C3.6	Veteranisering			40
D1	Fotodokumentation			1
D2.1	Uppföljning av naturtyper			1
D2.4	Uppföljning ekologisk status för träd		18,1	
D5.2	Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare			1
D5.3	Planering och utvärdering av skapande av död ved			1
E1.1	Obligatorisk projektskylt			1
E1.5.1	Infomöte markägare brukare			1

Beskrivning av åtgärderna

Action C1.1 Röjning och avverkning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2024-2026

Beskrivning: Inom de områden som framgår av kartan nedan kommer röjningar och restaureringshuggningar genomföras. Syftet är att åtgärda igenväxning, skapa gläntor och frihugga naturvärdesträd samt skapa förutsättningar för ett hävdat landskap. Både manuella och motormanuella röjningar samt maskinell avverkning kommer ske inom områdena anpassat efter förutsättningar och behov. I vissa delar är insatserna omfattande i andra mer begränsade.

Planering av åtgärderna har inletts 2023 och de första röjningarna kommer att inledas senast 2024. Efter den första mer omfattande insatsen kan det i delar av området bli aktuellt med kompletterande insatser mot slutet av projektperioden.

Action C1.2 Restaureringsbete

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2027-08-31

Genomförs: 2025-2027

Beskrivning: När avverkningarna påbörjats och stängsel är på plats ska området hävdas med får och/eller nöt så att tillräckligt betestryck uppnås. Idag sker hävden med får men djuren rör sig över hela ön.

Action C1.4 Tuvfräsning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2025-2026

Beskrivning: För att säkerställa goda förutsättningar för hävd av de öppna fuktiga markerna på ön så att naturvärdena bevaras kommer projektet bearbeta nödvändiga ytor med specialmaskiner vid behov. Hur de fuktiga betesmiljöerna utvecklas styrs inte bara av betstryck utan även de naturgivna förutsättningarna så som jordmån och havsnivå under olika tider på året. Åtgärdens exakta omfattning kommer att anpassas efter

Action C2.1 Stängsling

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: senast 2025

Beskrivning: Nya stängsel sätts upp för att bättre kunna styra betetrycket till de områden som ska restaureras och har de högsta hävdpräglade värdena på ön.

Action C2.4 Stängselgenomgång

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: 2025

Beskrivning: Genomgångar för djur, besökare och fordon ska göras på 3 lämpliga platser. Utformning och placering ska ske i dialog med djurhållaren.

Action C3.4 Frihuggning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2024-2026

Beskrivning: Grova lövträd, främst ekar samt vissa grova tallar behöver frihuggas från konkurrerande träd för att vitaliteten ej ska bli negativt påverkad och för att de biologiska värdena knutna till dessa ska bevaras och utvecklas. 20 träd kommer i första hand frihuggas i kantzoner till öppen mark, men även spridda runt i objektet utanför ytorna som ska restaureras i ansökan. Genom åtgärden skapas bättre förutsättningar för den biologiska mångfaldens konnektivitet mellan olika områden på ön.

Action C3.5 Hamling

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2024-2026

Beskrivning: Totalt kommer 20 träd att hamlas (både genom nyhamlingar och återhamling) för att förlänga livslängden och bevara natur- och kulturmiljövärdena knutna till de strukturer som utvecklas i sådana träd.

Action C3.6 Veteranisering

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2024-2026

Beskrivning: Veteranisering är ett sätt att på konstgjord väg skapa strukturer i yngre träd

som efterliknar de som finns i äldre träd. Det är till exempel håligheter, savflöden och död stamved. Med hjälp av motorsåg skapas dessa strukturer, som efterliknar exempelvis blixtskador och hackspetthål. I första hand veteraniseras träd som vanligtvis hade tagits bort vid en naturvårdsåtgärd. I området kommer 40 träd att veteraniseras.

Action D1. Fotopunkter

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023-2026

Beskrivning: För att dokumentera effekten av restaureringsåtgärderna kommer foton att tas på strategiska platser före restaureringsåtgärder och efter genomförda åtgärder.

Fotodokumentation sker också under genomförandet av projektet och publiceras som en enkel rapport på projektets webbplats www.liferestoRED.se

Action D2.1 Utvärdering av bevarandestatus för naturtyper

Möjlig tidsperiod: 2026-03-01 till 2027-02-28

Genomförs: 2027

Beskrivning: Efter genomförd restaurering ska en bedömning göras om statusen för de naturtyper som restaurerats har förbättrats. Bedömningen sker genom observationer på plats och kan genomföras av den som ansvarat för restaureringen, eller en särskild inventariare. Data från genomförda inventeringar av arter och naturtyper används också som underlag för bedömningen. Bedömningen kommer slutligen att registreras i Naturvårdsverkets databas NNK.

Action D2. 4 Uppföljning ekologisk status för träd

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023 och 2026

Beskrivning: För uppföljningen av träd används "Undersökningstyp Inventering av skyddsvärdaträd i kulturlandskapet" som finns publicerad på Naturvårdsverkets webbplats.

Metoden har anpassats för platsen avseende tall. Efterträdare det växer tätt med ung tall på Svensmarö räknades enbart grova efterträdare av det trädslaget.

Resultaten kommer publiceras på projektets webbplats www.liferestoRED.se

Action D5.2 Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2024-2026

Beskrivning: I samband med restaureringsåtgärder kommer särskild hänsyn tas till pollinerarnas framtida miljö. För planeringen av pollinerarnas miljö används projektets receptsamling för möjliga åtgärder och efter genomförd restaurering kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas. Detaljer kring vilka insatser och omfattningen av dessa som genomförs på platsen kommer planeras i samband med att restaureringarna inleds.

Resultaten kommer publiceras på projektets webbplats www.liferestoRED.se

Action D5.3 Planering och utvärdering av skapande av död ved

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2024-2026

Beskrivning: I samband med avverkning av träd inom action C.1 kommer död ved att skapas. Både stående och liggande död ved av relevanta trädslag kommer att skapas och lämnas i de

restaurerade delarna. Dessutom kommer klenare död ved (ris och toppar) lämnas i begränsade högar där så är lämpligt.

För planeringen av vilken död ved som ska skapas kommer projektets checklista användas och efter genomförd avverkning kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas.

Action E1.1 Obligatorisk projektskylt

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Senast i samband med att restaureringarna inleds 2024.

Beskrivning: En skylt som beskriver projektets arbete kommer att sättas upp. Lämplig plats för detta kommer att anpassas utifrån var i området vi bedömer att de flesta som besöker ön kommer passera och hur den ska sättas för att inte

Action E1.5.1 Infomöte markägare brukare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2025

Beskrivning: Sakägare kommer att bjudas in till en träff i samband med ett restaureringsinsatserna inletts. Träffens syfte är att informera om projektet och att lyssna in deras synpunkter och svara på frågor samt att skapa ett bra kontaktnät och dialog som kan ge bra inspel och bidra till ett gott resultat i projektet och vid den framtida förvaltningen av området och dess värden.

Kartor

Bild 1 Översiktskarta, Natura 2000-området Svensmarö
 Overview for the site Svensmarö

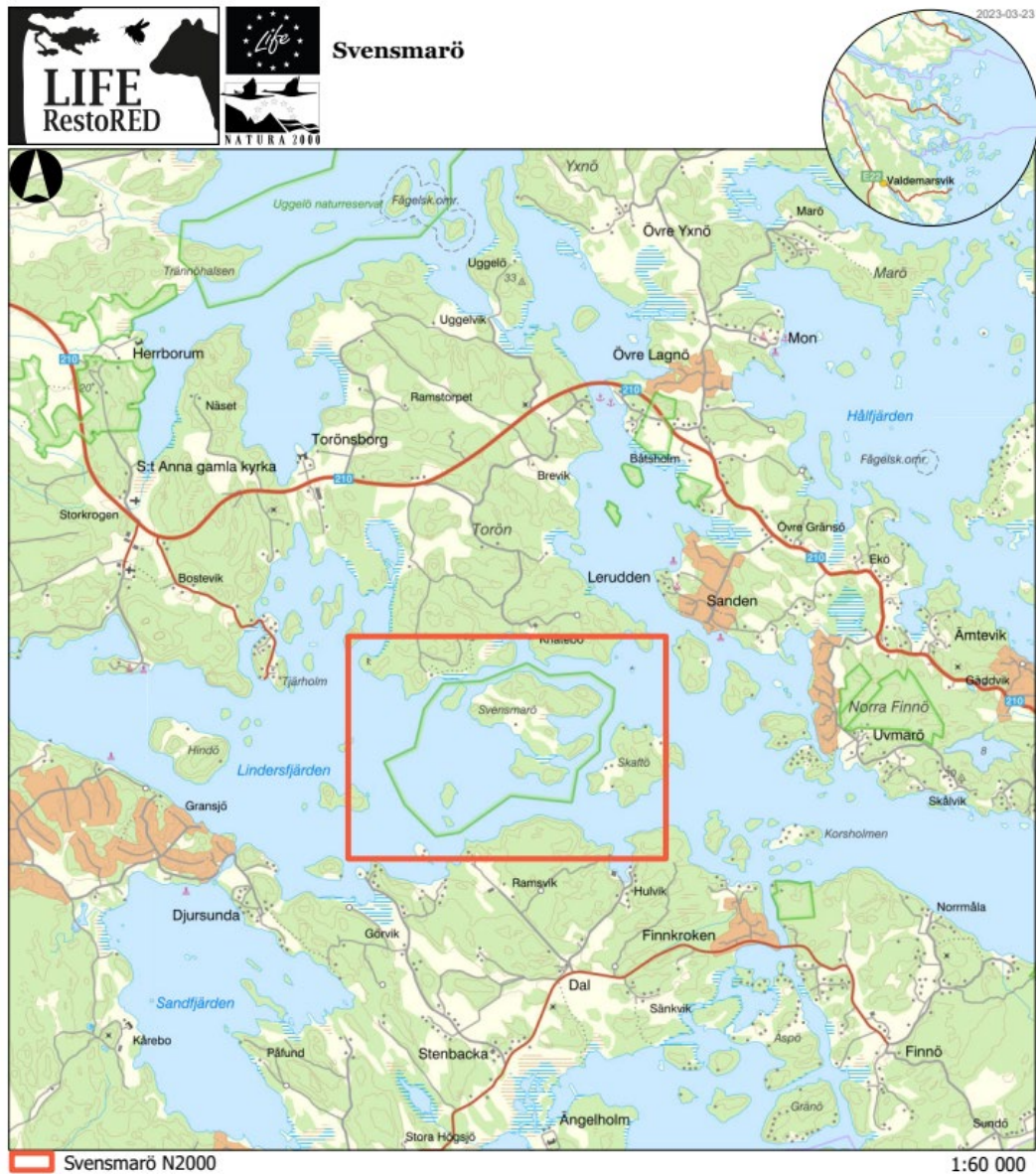
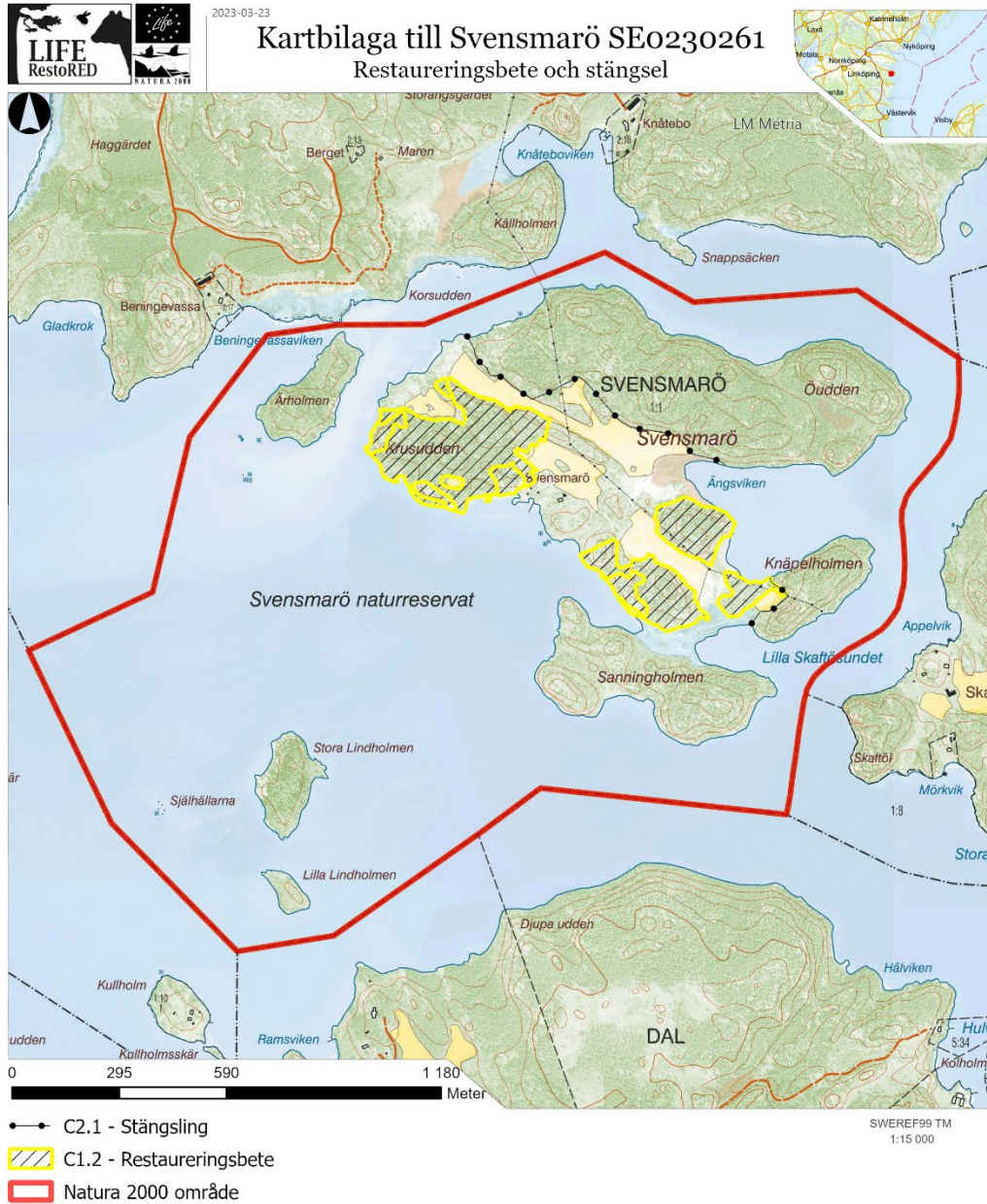
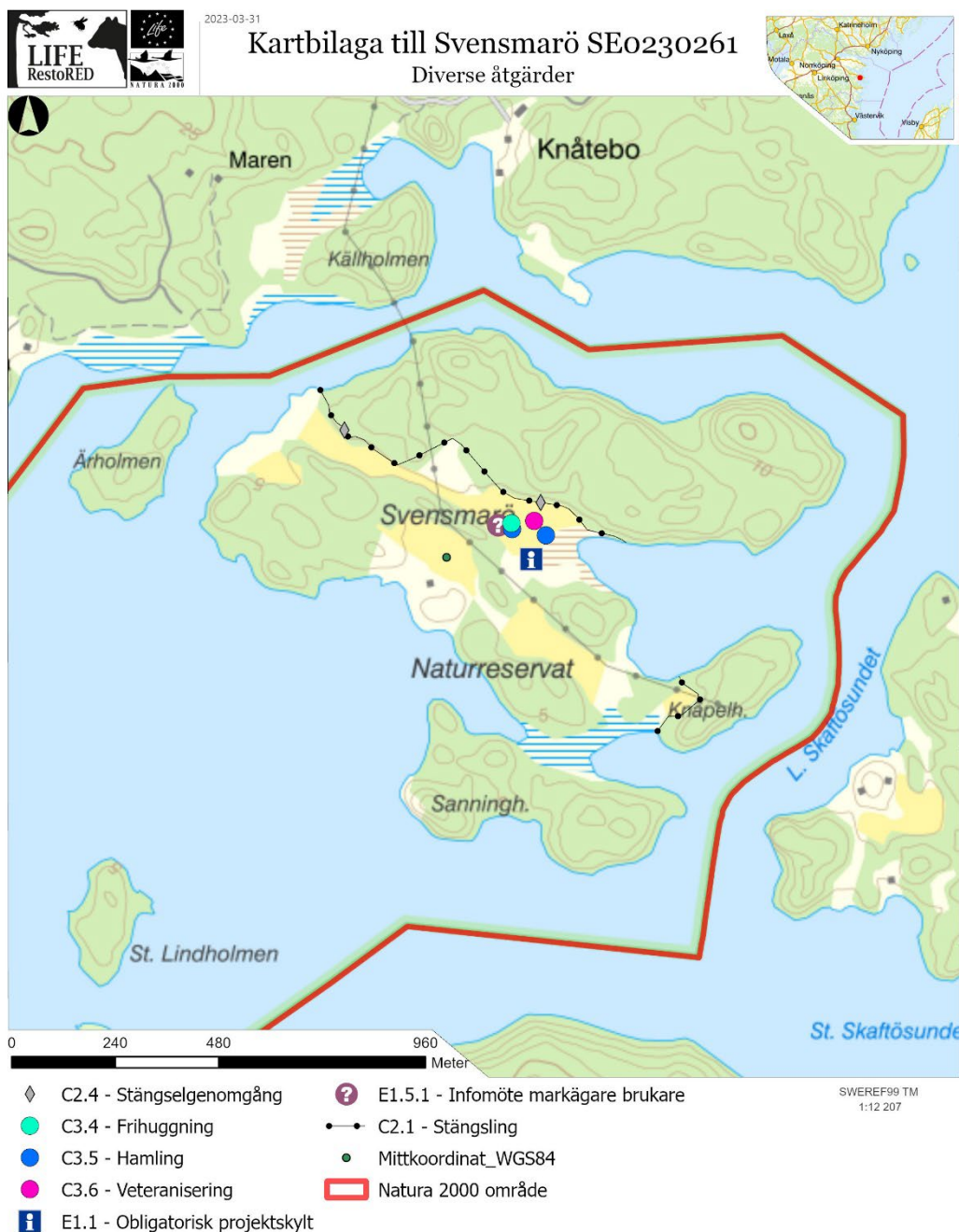

Bild 2 Detaljkarta, åtgärder som genomförs i projektet är syns
Detailed map for measures in the project.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LIFE-programmet

Den här restaureringsplanen har producerats med stöd av Europeiska kommissionens LIFE-program. Ståndpunkter och faktainnehåll representerar projektet LIFE RestoRED och representerar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller byrån CINEAs uppfattning eller ståndpunkt. Läs mer om LIFE-programmet på EU-kommissionens webbplats : <https://ec.europa.eu/easme/en/life>